

Examenul național de bacalaureat 2026

Proba E. d)

Logică, argumentare și comunicare

SIMULARE

Profilul umanist din filiera teoretică, profilul servicii din filiera tehnologică și toate profilurile și specializările din filiera vocațională, cu excepția profilului militar

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de trei ore.**

I. TÉTEL

(30 punct)

A. Az alábbi feladatok mindegyikéhez írja fel a vizsgalapra a megfelelő sorszámot, és mellé jegyezze fel a helyes válaszhoz tartozó betűt. Csak egyetlen helyes válaszlehetőség létezik.

1. A bizonyítás szerkezetét képezi:

- a. a bizonyítandó tézis, a bizonyítás kapcsolata és a bizonyítás érvei
- b. a bizonyítási eljárás, a bizonyítás alapja és a bizonyítandó tézis
- c. a bizonyítandó tézis, a bizonyítás kritériuma és a bizonyítás alapja
- d. a bizonyítás érvei, a bizonyítás alapelve és a bizonyítandó tézis

2. A „Néhány fesztivál résztvevő olyan személy, aki rajong ezért a zenei műfajért, mivel minden olyan személy, aki rajong ezért a zenei műfajért fesztivál résztvevő.” következtetés:

- a. egyszerű megfordítás
- b. átalakítás
- c. szillogizmus
- d. esetlegességen alapuló megfordítás

3. A napszemüveg és a fiatalok által kedvelt kiegészítők fogalmak között az alábbi logikai viszony áll fenn:

- a. metsző
- b. azonossági
- c. alárendeltségi
- d. ellentétes

4. „A csodák (vannak) szubjektíven értékelt események.” kijelentés logikai állítmánya:

- a. szubjektíven értékelt események
- b. események
- c. (vannak) szubjektíven értékelt események
- d. vannak

5. Az északi félteke növényei, a déli félteke növényei, a magvas növények és a mag nélküli növények növények osztályába történő besorolása:

- a. inadekvát
- b. helyes
- c. teljes
- d. helytelen

6. Tartalmi kör szempontjából a bölcsesség fogalma:

- a. pontos, relatív
- b. általános, homályos
- c. elvont, egyszerű
- d. nem üres, abszolút

7. A „Ha némely ipari robotok mechanikus és programozható eszközök, akkor némely mechanikus és programozható eszközök ipari robotok” következtetés:

- a. érvényes szillogizmus
- b. közvetett következtetés
- c. érvénytelen szillogizmus
- d. egyszerű megfordítás

8. A „Mindén íróeszköz hasznos tárgy” kijelentés logikai alanya:

- a. minden
- b. íróeszköz
- c. eszköz
- d. minden íróeszköz

9. A konyhai robotgép fogalom tartalmát ... képezi:

- a. a konyhai robotgép tulajdonsága
- b. a konyhai robotgép összessége
- c. az összes robot közös és szükséges tulajdonságai
- d. a robot összes funkcionális mechanizmusa

10. Az „Egyetlen költő sem filozófus.” kategorikus kijelentés:

- a. egyetemes állító
- b. részleges állító
- c. egyetemes tagadó
- d. részleges tagadó

20 pont

B. Adottak az A, B, C, D és E fogalmak olymódon, hogy az A és B fogalmak metsző viszonyban állnak; a C fogalom az A fogalomnak az alárendeltje, de metsző viszonyban áll a B fogalommal; a D fogalom a B fogalomnak az alárendeltje, de metsző viszonyban áll az A fogalommal; az E fogalom az A és B fogalmak metszetének a fajfogalma, ugyanakkor metsző viszonyban áll a C és D fogalmakkal, amelyek egymással ellentétes viszonyban állnak.

1. Ábrázolja az Euler diagram-módszer segítségével egyetlen közös diagramon az öt fogalom közötti logikai viszonyt! **2 pont**
2. Állapítsa meg az A, B, C, D és E fogalmak közötti logikai viszony alapján, hogy az alábbi kijelentések közül melyek igazak és melyek hamisak (az igaz kijelentéseket **I** betűvel, míg a hamis kijelentéseket **H** betűvel jelölje):
a) Némely A nem D. c) Egyetlen C sem D. e) Egyetlen B sem E. g) Minden A (van) E.
b) Minden D (van) B. d) Némely A nem E. f) Némely E nem B. h) Egyetlen E sem D. **8 pont**

II. TÉTEL **(30 pont)**

Adottak a következő kijelentések:

1. *Minden kétélű állat gerinces.*
 2. *Néhány hagyományos szakma kihalófélben van.*
 3. *Egyetlen kísérleti gyógyszert sem árúsítanak a gyógyszertárban.*
 4. *Néhány idegennyelv nem könnyen tanulható.*
- A.** Alkossa meg formális és természetes nyelven egyaránt az 1-es kijelentés ellentmondóját, a 2-es kijelentés alárendelt ellentétét, a 3-as kijelentés ellentétét és a 4-es kijelentés fölrendeltjét. **8 pont**
- B.** Alkalmazza a megfordítás és az átalakítás műveleteit, leszármaztatva az 1-es és a 3-as kijelentés helyes megfordítottját és átalakítottját formális és természetes nyelven egyaránt. **8 pont**
- C.** Alkossa meg formális és természetes nyelven egyaránt a 4-es kijelentés alárendelt ellentét fölrendeltjének a megfordítottját, valamint az 1-es kijelentés ellentétének az átalakítottját. **6 pont**
- D.** Két tanuló, X és Y, a következőképpen vélekedik:
X: *Némely értelmetlenül megfogalmazott teszt a jogosítvány megszerzésére irányuló teszt, ezért némely jogosítvány megszerzésére irányuló teszt értelmetlenül megfogalmazott teszt.*
Y: *Ha némely jogosítvány megszerzésére irányuló teszt értelmetlenül megfogalmazott teszt, akkor némely jogosítvány megszerzésére irányuló teszt nem értelmesen megfogalmazott teszt.*
A fenti helyzetből kiindulva:
a. írja le formális nyelven a két diák vélekedését; **4 pont**
b. állapítsa meg a formalizált érvelések logikai helyességét/helytelenségét; **2 pont**
c. magyarázza meg X tanuló érvelésének logikai helyességét/helytelenségét. **2 pont**

III. TÉTEL **(30 pont)**

- A.** Adott a következő két szillogisztikus módozat: aee-2, eio-4.
a) Írja fel mindkét szillogisztikus módozatnak megfelelő következtetési sémát. **4 pont**
b) Alkosson természetes nyelven egy szillogizmust, amely megfelel az a) alpontban írt következtetési séma valamelyikének. **2 pont**
c) Ellenőrizze mindkét szillogisztikus módozat érvényességét a Venn-diagram módszer segítségével, ugyanakkor szögezze le a grafikus ábrázolás eredményéből, hogy milyen állaspontra jutott (például: érvényes szillogisztikus módozat/ érvénytelen szillogisztikus módozat) **8 pont**
- B.** Alkosson formális és természetes nyelven egyaránt egy érvényes szillogizmust, amellyel alátámasztja a következő kijelentést: *„Néhány mobilkészíték nem performáns.”* **6 pont**
- C.** Adott a következő szillogizmus: *Mivel egyetlen tanuló sem egyetemista, de minden tanuló fiatal, ebből következően néhány fiatal nem egyetemista.*
A fenti szillogizmusból kiindulva, állapítsa meg, hogy az alábbi kijelentések közül melyek igazak és melyek hamisak (az igaz kijelentéseket jelölje I-vel, míg a hamisakat H-val):
1. A középfogalom elosztott az alsó premisszában.
2. A konklúzió logikai állítmánya a „tanuló” fogalom.
3. A szillogizmus konklúziója egyetemes állító kijelentés.
4. A konklúzió logikai alanya elosztott úgy a premisszában, mint a konklúzióban. **4 pont**

D. Adott a következő meghatározás: *A kör egy olyan kör alakú geometriai alakzat, amelynek nincsenek oldalai vagy szögei.*

a) Említsen meg egyet a meghatározás szabályai közül, amelyet a fenti meghatározás megsért! **2 pont**

b) Nevezze meg a meghatározás egy másik szabályát, amely különbözik az a) pontban említettől

2 pont

c) Alkosson egy olyan meghatározást, amelynek meghatározandó fogalma a „kör”, és amely megsérti

a b) pontban említett szabályt!

2 pont